

**UCHWAŁA NR 222/XX/21
RADY POWIATU NOWOSĄDECKIEGO**

z dnia 15 czerwca 2021 r.

w sprawie zmiany Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Nowosądeckiego na lata 2021-2023.

Na podstawie art.12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2020 r., poz. 920) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 821) Rada Powiatu Nowosądeckiego uchwala, co następuje:

§ 1. W Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Nowosądeckiego na lata 2021 – 2023 stanowiącym załącznik do Uchwały nr 212/XIX/21 Rady Powiatu Nowosądeckiego z dnia 29 kwietnia 2021r. wprowadza się następujące zmiany:

1. Rozdział IV Programu – *Diagnoza Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Nowosądeckim* otrzymuje brzmienie:

IV. DIAGNOZA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NOWOSĄDECKIM

1. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Nowosądeckim w latach 2018-2020. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia w rodzinie przysposabiającej. Piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe - dążenie do przysposobienia dziecka. W przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie: 1/ rodzinnej, 2/ instytucjonalnej. Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do: 1/ wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka, 2/ powrotu do rodziny, 3/ utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów, 4/ stabilnego środowiska wychowawczego, 5/ kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku, 6/ pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia, 7/ ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka, 8/ informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, 9/ ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem, 10/ poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej, 11/ dostępu do informacji dotyczącej jego pochodzenia. Rodzina zastępcza to oparta na modelu wychowania rodzinnego forma tymczasowej opieki nad dziećmi i młodzieżą pozbawionymi trwale lub czasowo opieki rodziców biologicznych, która w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Rodzina zastępcza traktuje dziecko, w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobistej, zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych, kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, rozwój uzdolnień i zainteresowań, zaspakaja jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne. Zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka, umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej. Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 roku życia, ale również w wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej) może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Jeśli rodzice biologiczni nie mogą wypełniać wobec swego dziecka funkcji opiekuńczo - wychowawczych, oznacza to, że zostali trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta została im ograniczona lub zawieszona. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej władzy rodzicielskiej. Od 1 stycznia 2012 roku, zgodnie z art. 39 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza :**spokrewniona**, która tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępny lub rodzeństwem dziecka, **niezawodowa**, którą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępny lub rodzeństwem dziecka, **zawodowa**, w tym pełniący funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,

2. rodzinny dom dziecka,

3. rodziny pomocowe – sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą. W Powiecie Nowosądeckim w latach 2018 – 2020 w ogólnej liczbie rodzin zastępczych ponad połowę stanowiły rodziny spokrewnione tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie lub rodzeństwo. Rodziny niezawodowe stanowiły około 44 % ogółu rodzin. Liczba rodzin zawodowych sukcesywnie wzrasta - w 2020 r. wskaźnik liczby rodzin zawodowych, łącznie z rodziną pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego wynosi 5,04 %. W porównaniu do 2017 roku wskaźnik rodzin zawodowych wzrósł z 3,2 % do 5,04 % w 2020 r. Obecnie na terenie Powiatu Nowosądeckiego jest 6 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 1 pełniący funkcję pogotowia rodzinnego. Nie ma na terenie powiatu rodzin zawodowych specjalistycznych. Powodem jest brak kandydatów do tej formy pieczy. W 2018 roku zlikwidowany został Rodzinny Dom Dziecka w Lipnicy Wielkiej. Powodem likwidacji była rezygnacja prowadzącej i przejście na emeryturę. Więcej dzieci – około 50% przebywało w rodzinach niezawodowych. Liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej utrzymuje się na takim samym poziomie. Niewielki wzrost nastąpił w 2020 roku. W roku 2018 pod opiekę rodzin zastępczych trafiło 31 dzieci, w 2019r. -27 dzieci, w 2020r. – 33 dzieci.
Tabela 1. **Liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Nowosądeckiego w latach 2018-2020**

Rok	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach
2018	120	190
2019	113	189
2020	119	185

Tabela 2. **Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Nowosądeckim w latach 2018-2020 w podziale na poszczególne typy**

Rodziny zastępcze	2018		2019		2020	
	L	%	L	%	L	%
Spokrewnione	58	48,33	59	52,51	61	51,26
Niezawodowe	57	47,50	49	43,37	52	43,70
Rodziny zawodowe	4	3,34	4	3,54	5	4,20
Rodzinny Dom Dziecka	1	0,83	0	0	0	0
Rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	1	0,88	1	0,84
OGÓLEM	120	100%	113	100%	119	100%

Tabela 3. **Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Nowosądeckim w latach 2018-2020**

Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych	2018		2019		2020	
	L	%	L	%	L	%
Rodziny spokrewnione	78	41,05	80	42,33	79	42,70
Rodziny niezawodowe	96	50,54	93	49,20	81	43,78
Rodziny zawodowe	15	7,89	15	7,94	22	11,90
Zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego	0	0	1	0,53	3	1,62
Rodzinny dom dziecka	1	0,52	0	0	0	0
Ogółem	190	100%	189	100%	185	100%

Tabela 4. **Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w latach 2018-2020**

Liczba dzieci/ rok	2018	2019	2020
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	31	27	33

Zarówno w poprzednim stanie prawnym, jak i w obecnym powiat jest zobowiązany do ponoszenia wydatków na pokrycie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu, w przypadku gdy miejscem zamieszkania przed umieszczeniem dziecka po raz pierwszy w pieczy zastępczej był powiat nowosądecki. Koszty utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów są pokrywane na podstawie porozumień zawartych między powiatami. W latach 2018-2020 w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów przebywało 16 dzieci pochodzących z Powiatu Nowosądeckiego. Liczba zawartych porozumień przedstawiała się następująco: 2018r.- 5 porozumień, w 2019r. - 6 porozumień, w 2020r. – 5 porozumień. W tym samym czasie w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Nowosądeckiego przebywało 17 dzieci, za które ościennie powiaty zwracały koszty. W 2018r. – 8 dzieci, 2019r. -7 dzieci, 2020r. - 2 dzieci.

Z rodzinami zastępczymi prowadzono pracę polegającą na przeprowadzaniu wizytacji w miejscu zamieszkania oraz wizyt monitorujących, mających na celu ustalenie i ocenę sytuacji przyjętego dziecka, sposobu sprawowania opieki, dbałości o zapewnienie dzieciom prawidłowych warunków rozwoju i wychowania, odpowiednich do jego stanu zdrowia. Udzielana była również pomoc w rozwiązywaniu różnorodnych problemów dotyczących powierzonych dzieci, jak i pełnoletnich wychowanków. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu sprawując nadzór nad prawidłowym procesem wychowawczym dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych współpracowało z innymi jednostkami pomocy społecznej, sądami i placówkami oświatowymi. Na podstawie uzyskanych informacji były sporządzane i przesyłane do właściwych sądów oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Liczby sporządzonych ocen przedstawiają się następująco: w 2018r. - 199 ocen, w 2019r. - 252 oceny, w 2020r. - 263 oceny. Oceniano również rodziny zastępcze w 2018 roku sporządzono 12 ocen, w 2019r. - 21 ocen, w 2020r. - 26 ocen. Nie było ocen negatywnych. Rodziny zastępcze mają możliwość korzystania z konsultacji psychologicznych oraz porad prawnych, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego. Doświadczenie pokazuje, że istnieje potrzeba wspierania działań kierowanych do rodzin zastępczych m in. wsparcia szkoleniowego i doradztwa specjalistycznego.

2. Dane statystyczne dotyczące rodzin zagrożonych koniecznością umieszczenia dzieci w zastępczych formach opieki na podstawie danych z 16 gmin Powiatu Nowosądeckiego.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej praca z rodziną jest zadaniem gminy. Na podstawie danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu uzyskano informację o rodzinach przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz liczbie dzieci zagrożonych umieszczeniem w systemie pieczy zastępczej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kładzie nacisk na wychowanie dzieci w rodzinie biologicznej. Konieczne jest wzmocnienie działań profilaktycznych do pracy z rodziną biologiczną w miejscu zamieszkania w celu bardziej efektywnej pracy mającej na celu powrót dziecka pod opiekę rodziców biologicznych, jak również ograniczenie okresu pobytu dzieci już umieszczonych w systemie pieczy zastępczej.

Tabela 5. **Rodziny na terenie powiatu nowosądeckiego objęte wsparciem asystenta rodziny w 2020 roku**

Gmina	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin korzystających z pomocy ops	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	Liczba zatrudnionych asystentów
Gródek n/D	11.144	225	9	1
Łabowa	6.089	798	5	1
Krynica- Zdrój	16.680	257	11	1
Rytro	3777	1.015	5	1
Nawojowa	8.730	138	5	1
Kamionka Wielka	10.432	2.780	8	1
Chelmiec	23.801	334	15	2
Łącko	15.522	3.784	12	1

Piwniczna - Zdrój	10.588	2.299	8	1
Podegrodzie	13.279	546	8	1
Muszyna	11.566	159	8	1
Korzenna	14.497	432	5	2
Miasto Grybów	6.026	150	12	1
Gmina Grybów	17.832	670	21	2
Łososina Dolna	11.144	223	8	1
Stary Sącz	28.834	6.258	24	3
Razem	209.941	20.068	164	21

Tabela 6. **Liczba rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych umieszczeniem małoletnich dzieci w systemie pieczy zastępczej**

Gmina	Liczba rodzin dysfunkcyjnych zagrożonych wystąpieniem problemów opiekuńczo - wychowawczych	Prognozowana liczba dzieci, które mogą wymagać umieszczenia w pieczy zastępczej
Gródek n/D	9	0
Łabowa	6	1
Krynica- Zdrój	0	0
Rytko	8	3
Nawojowa	7	0
Kamionka Wielka	8	2
Chelmic	34	6
Łącko	217	3
Piwniczna - Zdrój	15	10
Podegrodzie	8	3
Muszyna	6	7
Korzenna	1	0
Miasto Grybów	23	2
Gmina Grybów	7	2
Łososina Dolna	8	6
Stary Sącz	5	4

Analiza danych w tabeli 5 i 6 nie wskazuje zależności pomiędzy liczbą rodzin objętych wsparciem asystenta, a liczbą zatrudnionych asystentów. Dane zawarte w tabeli wskazują na konieczność umieszczenia w pieczy zastępczej większej liczby dzieci niż liczba rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci. **Wnioski** W latach 2018-2020 w Powiecie Nowosądeckim wzrosła liczba dzieci umieszczonych w niezawodowych rodzinach zastępczych. Wzrosła liczba rodzin zastępczych zawodowych. Na takim samym poziomie utrzymuje się liczba dzieci umieszczanych w rodzinach spokrewnionych, z niewielkim wzrostem w 2020 r. Liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych od 2018 roku wskazuje na tendencję wzrostową. Z uwagi na to, konieczna jest intensywna promocja rodzicielstwa zastępczego, w celu pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych i dalszego poszerzenia bazy rodzin zastępczych, a w szczególności rodzin zawodowych, jak również podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych i wsparcie poprzez pomoc koordynatora i udział w grupach wsparcia. Jednocześnie konieczna jest ścisła współpraca z podmiotami organizującymi pracę z rodziną biologiczną, szczególnie asystentami rodziny i pracownikami socjalnymi.

2. Rozdział VII Programu – *Cele i kierunki działania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023* otrzymuje brzmienie:

VII. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIELCZY ZASTĘPCZEJ

NA LATA 2021-2023. Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 jest tworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Nowosądeckim z ukierunkowaniem na formy rodzinne. Cele szczegółowe oraz kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 przedstawia poniższa tabela.

Nr	Nazwa i opis zadania	Kierunki działania	Termin realizacji
1.	Przygotowanie i koordynacja warunków do rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej	Zapewnienie wykwalifikowanej kadry zespołu ds. pieczy zastępczej	na bieżąco
		Poszukiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej: - zamieszczanie informacji i ogłoszeń, - propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, - organizowanie obchodów dnia rodzicielstwa zastępczego.	2021-2023 na bieżąco V/VI każdego roku
2.	Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem limitów zawodowych rodzin zastępczych	Określenie limitów rodzin zastępczych zawodowych: - rok 2021 – 7	2021
		- rok 2022 -7	2022
		- rok 2023 -7	2023
		Tworzenie w miarę potrzeb rodzin pomocowych	2021-2023 według zgłaszanych potrzeb
3.	Współpraca ze środowiskiem lokalnym	Współpraca z : - ośrodkami pomocy społecznej, - asystentami rodzin, - instytucjami oświatowymi, - placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, - podmiotami leczniczymi, - organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny, - kościołami.	na bieżąco w okresie realizacji programu w latach 2021-2023
4.	Objęcie pomocą psychologiczno - pedagogiczną rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci	Konsultacje psychologiczne: - dla rodziców zastępczych, - dla dzieci.	według zgłaszanych potrzeb
		Pomoc pedagogiczna: - dla rodziców zastępczych, - dla dzieci.	2021-2023
5.	Zapewnienie pomocy prawnej	Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego	na bieżąco według potrzeb w okresie realizacji programu 2021-2023

6.	Szkolenia i poradnictwo dla rodzin zastępczych	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.	w ustalonych terminach 2021-2023
		Podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka poprzez udział w szkoleniach.	
7.	Szkolenie dla kadry pracującej z rodzinami zastępczymi	Organizowanie lub finansowanie szkoleń dla pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie podnoszenia kwalifikacji w pracy z rodziną i dzieckiem	udział w szkoleniach organizowanych w określonych terminach 2021-2023
8.	Finansowanie świadczeń pieniężnych	Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w: - rodzinach zastępczych, - rodzinnych domach dziecka, - placówkach opiekuńczo wychowawczych, - regionalnych placówkach opiekuńczo- terapeutycznych, - interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, - rodzinach pomocowych.	na bieżąco 2021-2023
		Finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym: - rodziny zastępcze, - rodzinne domy dziecka, - placówki opiekuńczo- wychowawcze, - regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne	

9.	Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocena rodziny zastępczej	Ocena sytuacji dziecka, umieszczonego w pieczy zastępczej (w przypadku dzieci poniżej 3 r.ż. co 3 miesiące, w przypadku dzieci starszych – co 6 miesięcy): - ustalanie aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, - analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, - modyfikowanie planu pomocy dziecku, - monitorowanie procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, - ocena stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, - ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, - informowanie sądu rodzinnego o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.	Każdego miesiąca w terminie wynikającym z dokumentacji dziecka 2021-2023
10.	Przygotowanie rodzin i prowadzących rodzinne domy dziecka na przyjęcie dziecka	Organizator przygotowuje rodziny zastępczej i rodzinne domy dziecka poprzez: - udzielanie szczegółowych informacji o dziecku – zapewnienie w miarę potrzeb kontaktu z dzieckiem przed przyjęciem, - gromadzenie i przekazywanie niezbędnej dokumentacji dziecka.	na bieżąco 2021-2023
11.	Przeprowadzanie oceny kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Przeprowadzanie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej osób ubiegających się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej	na bieżąco, według potrzeb 2021-2023
12.	Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego Założeniem jest podejmowanie wszelkich możliwych, w ramach kompetencji, działań mających na celu doprowadzenie do powrotu dziecka do środowiska rodzinnego.	Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: - współpracę z asystentami rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy; - umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi (o ile sąd nie zadecyduje inaczej).	2021-2023

13.	<p>Poprawa sytuacji i funkcjonowania w życiu społecznym wychowanków opuszczających pieczę zastępczą</p>	<p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc osobom usamodzielnianym w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy; - wsparcie finansowe i rzeczowe osób usamodzielnianych; - wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych; - organizowanie wsparcia szkoleniowego ukierunkowanego na podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób usamodzielnianych; - prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla osób usamodzielnianych. 	<p>na bieżąco, w terminach składanych wniosków</p> <p style="text-align: center;">2021-2023</p>
-----	--	---	---

§ 2. W pozostałym zakresie Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Nowosądeckiego na lata 2021-2023 nie ulega zmianie.

§ 3. Przyjmuje się tekst jednolity Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Nowosądeckiego na lata 2021-2023, w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Nowosądeckiego.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Nowosądeckiego

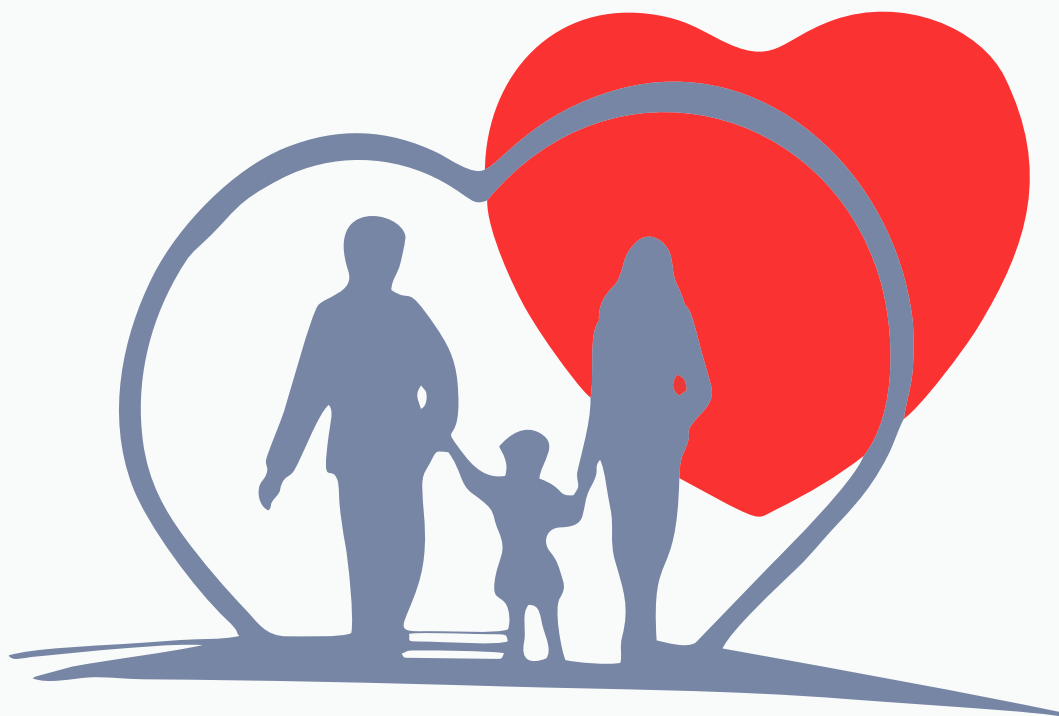
Roman Potoniec

Załącznik
do Uchwały Nr 222/XX/21
Rady Powiatu Nowosądeckiego
z dnia 15 czerwca 2021 r.

POWIATOWY PROGRAM

ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
DLA POWIATU NOWOSĄDECKIEGO
NA LATA 2021-2023

*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Nowym Sączu*

Spis treści

I. WSTĘP	2
II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	3
III. ZADANIA POWIATU	3
IV. DIAGNOZA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NOWOSĄDECKIM.....	6
V. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE NOWOSĄDECKIM.....	12
VI. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2021-2023	13
VII. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2021-2023.....	14
VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	17
IX. OCZEKIWANE REZULTATY PROGRAMU.....	17
X. ODBIORCY PROGRAMU.....	18
XI. REALIZATORZY PROGRAMU	18
XII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	18

I. WSTĘP

W dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która wprowadziła znaczące zmiany w dotychczasowym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa zawiera nowe regulacje w kwestiach dotyczących wspierania rodziny oraz organizacji systemu pieczy zastępczej.

Ustawa nałożyła nowe obowiązki na jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz podzieliła kompetencje. Od 1 stycznia 2012 r. gmina jest odpowiedzialna za pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, w tym za poradnictwo specjalistyczne dla rodzin i zapewnienie usług asystentów rodziny. Do zadań własnych gminy należy również tworzenie i rozwój systemu opieki na dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, a także współfinansowanie pobytu dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej. Do kompetencji samorządu województwa należy prowadzenie rejestrów, opracowanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, prowadzenie ośrodków adopcyjnych i regionalnych placówek opiekuńczo - terapeutycznych oraz szkolenie i doskonalenie kadr.

Zgodnie z art. 182 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Starosta Nowosądecki zarządzeniem nr 44/2011 z dnia 30 grudnia 2011 organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu. W związku z tym większość zadań powiatu z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizowanych jest przez tę jednostkę.

Art.180 pkt 1 wyżej cytowanej ustawy zobowiązuje powiat do opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Niniejszy program został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu. W Programie wskazano na konieczność podjęcia działań rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom usług świadczonych przez instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie powiatu.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz.483 z późn. zmianami);
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j. t. Dz. U. z 2020 r., poz.920);
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j. t. Dz. U. z 2020 r., poz.821);
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz.1876 z późn. zmianami);
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz.1720).

III. ZADANIA POWIATU

Organem odpowiedzialnym za system pieczy zastępczej jest starosta, a bezpośrednio Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Odpowiada za tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie, organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, zapewnienie dzieciom z terenu powiatu opieki i wychowania w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Powiat finansuje świadczenia na rzecz rodzin zastępczych, wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych, pokrywa koszty utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych i rodzinach zastępczych również na terenie innych powiatów. Ponadto powiat finansuje wszystkie świadczenia związane z usamodzielnieniem wychowanków rodzin zastępczych i opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz zakłady poprawcze.

Jednym z zadań powiatu jest opracowanie i realizacja 3 - letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi roczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania. W powiecie nowosądeckim funkcję tę pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Zgodnie z art. 76 ust.

2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w centrum utworzony został zespół do spraw pieczy zastępczej

Do zadań organizatora pieczy zastępczej należy w szczególności:

1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
2. kwalifikowanie osób kandydujących oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków oraz ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
3. organizowanie szkoleń dla kandydatów,
4. zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
5. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
6. zapewnianie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
7. zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
8. organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
9. współpraca ze środowiskiem lokalnym,
10. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
11. zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym funkcję rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
12. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
13. prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
14. przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

15. zapewnienie osobom pełniącym funkcję rodzinnej pieczy zastępczej poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
16. zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
17. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
18. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
19. organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina lub prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki.

Organizator zatrudnia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który może mieć pod opieką łącznie nie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Do jego zadań należy w szczególności:

1. udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
2. przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
3. pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
4. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
5. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
6. udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
7. przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie.

IV. DIAGNOZA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NOWOSĄDECKIM

1. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Nowosądeckim w latach 2018-2020

Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia w rodzinie przysposabiającej. Piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe - dążenie do przysposobienia dziecka. W przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej,
- 2) instytucjonalnej.

Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka,
- 2) powrotu do rodziny,
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów,
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego,
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka,
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,
- 11) dostępu do informacji dotyczącej jego pochodzenia.

Rodzina zastępcza to oparta na modelu wychowania rodzinnego forma tymczasowej opieki nad dziećmi i młodzieżą pozbawionymi trwale lub czasowo opieki rodziców biologicznych, która w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Rodzina zastępcza traktuje dziecko, w sposób sprzyjający

poczuciu godności i wartości osobistej, zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych, kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, rozwój uzdolnień i zainteresowań, zaspakaja jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne. Zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka, umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej. Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 roku życia, ale również w wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej) może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej.

Jeśli rodzice biologiczni nie mogą wypełniać wobec swego dziecka funkcji opiekuńczo - wychowawczych, oznacza to, że zostali trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta została im ograniczona lub zawieszona. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej władzy rodzicielskiej.

Od 1 stycznia 2012 roku, zgodnie z art. 39 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza:

- **spokrewniona**, którą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- **niezawodowa**, którą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- **zawodowa**, w tym pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,

2. rodzinny dom dziecka,

3. rodziny pomocowe – sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą.

W Powiecie Nowosądeckim w latach 2018-2020 w ogólnej liczbie rodzin zastępczych ponad połowę stanowiły rodziny spokrewnione tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie lub rodzeństwo. Rodziny niezawodowe stanowiły około 44% ogółu rodzin. Liczba rodzin zawodowych sukcesywnie wzrasta - w 2020 r. wskaźnik liczby rodzin zawodowych, łącznie z rodziną pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego wynosi 5,04%. W porównaniu do 2017 roku wskaźnik rodzin zawodowych wzrósł z 3,2% do 5,04% w 2020 r. Obecnie na terenie Powiatu Nowosądeckiego jest 6 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 1 pełniąca

funkcję pogotowia rodzinnego. Nie ma na terenie powiatu rodzin zawodowych specjalistycznych. Powodem jest brak kandydatów do tej formy pieczy. W 2018 roku zlikwidowany został Rodzinny Dom Dziecka w Lipnicy Wielkiej. Powodem likwidacji była rezygnacja prowadzącej i przejście na emeryturę. Więcej dzieci – około 50% przebywało w rodzinach niezawodowych. Liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej utrzymuje się na takim samym poziomie. Niewielki wzrost nastąpił w 2020 roku. W roku 2018 pod opiekę rodzin zastępczych trafiło 31 dzieci, w 2019 - 27 dzieci, w 2020 – 33 dzieci.

Tabela 1.

Liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Nowosądeckiego w latach 2018-2020

Rok	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach
2018	120	190
2019	113	189
2020	119	185

Tabela 2.

Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Nowosądeckim w latach 2018-2020 w podziale na poszczególne typy

Rodziny zastępcze	2018		2019		2020	
	L	%	L	%	L	%
Spokrewnione	58	48,33	59	52,51	61	51,26
Niezawodowe	57	47,50	49	43,37	52	43,70
Rodziny zawodowe	4	3,34	4	3,54	5	4,20
Rodzinny Dom Dziecka	1	0,83	0	0	0	0
Rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	1	0,88	1	0,84
OGÓLEM	120	100%	113	100%	119	100%

Tabela 3.

Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Nowosądeckim w latach 2018-2020

Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych	2018		2019		2020	
	L	%	L	%	L	%
Rodziny spokrewnione	78	41,05	80	42,33	79	42,70
Rodziny niezawodowe	96	50,54	93	49,20	81	43,78
Rodziny zawodowe	15	7,89	15	7,94	22	11,90
Zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego	0	0	1	0,53	3	1,62
Rodzinny dom dziecka	1	0,52	0	0	0	0
Ogółem	190	100%	189	100%	185	100%

Tabela 4.

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w latach 2018-2020

Liczba dzieci/ rok	2018	2019	2020
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	31	27	33

Zarówno w poprzednim stanie prawnym, jak i w obecnym powiat jest zobowiązany do ponoszenia wydatków na pokrycie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu, w przypadku gdy miejscem zamieszkania przed umieszczeniem dziecka po raz pierwszy w pieczy zastępczej był powiat nowosądecki. Koszty utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów są pokrywane na podstawie porozumień zawartych między powiatami. W latach 2018-2020 w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów przebywało 16 dzieci pochodzących z Powiatu Nowosądeckiego. Liczba zawartych porozumień przedstawiała się następująco: 2018 – 5 porozumień w 2019 – 6 porozumień, w 2020 – 5 porozumień. W tym samym czasie w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Nowosądeckiego przebywało 17 dzieci, za które ościennie powiaty zwracały koszty. W 2018 – 8, 2019 – 7, 2020 – 2.

Z rodzinami zastępczymi prowadzono pracę polegającą na przeprowadzaniu wizytacji w miejscu zamieszkania oraz wizyt monitorujących, mających na celu ustalenie i ocenę sytuacji przyjętego dziecka, sposobu sprawowania opieki, dbałości o zapewnienie dzieciom prawidłowych warunków rozwoju i wychowania, odpowiednich do jego stanu zdrowia. Udzielana była również pomoc w rozwiązywaniu różnorodnych problemów dotyczących powierzonych dzieci, jak i pełnoletnich wychowanków. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu sprawując nadzór nad prawidłowym procesem wychowawczym dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych współpracowało z innymi jednostkami pomocy społecznej, sądami i placówkami oświatowymi. Na podstawie uzyskanych informacji były sporządzane i przesyłane do właściwych sądów oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Liczby sporządzonych ocen przedstawiają się następująco 2018 – 199 ocen, 2019 - 252 oceny, 2020-263 oceny. Oceniano również rodziny zastępcze w 2018 roku sporządzono 12 ocen, 2019- 21 ocen, 2020 – 26 ocen. Nie było ocen negatywnych.

Rodziny zastępcze mają możliwość korzystania z konsultacji psychologicznych oraz porad prawnych, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego. Doświadczenie pokazuje, że istnieje potrzeba wspierania działań kierowanych do rodzin zastępczych m in. wsparcia szkoleniowego i doradztwa specjalistycznego.

2. Dane statystyczne dotyczące rodzin zagrożonych koniecznością umieszczenia dzieci w zastępczych formach opieki na podstawie danych z 16 gmin Powiatu Nowosądeckiego

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej praca z rodziną jest zadaniem gminy. Na podstawie danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu uzyskano informację o rodzinach przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz liczbie dzieci zagrożonych umieszczeniem w systemie pieczy zastępczej. Ustawa o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kładzie nacisk na wychowanie dzieci w rodzinie biologicznej. Konieczne jest wzmocnienie działań profilaktycznych do pracy z rodziną biologiczną w miejscu zamieszkania w celu bardziej efektywnej pracy mającej na celu powrót dziecka pod opiekę rodziców biologicznych, jak również ograniczenie okresu pobytu dzieci już umieszczonych w systemie pieczy zastępczej.

Tabela 5.

Rodziny na terenie powiatu nowosądeckiego objęte wsparciem asystenta rodziny w 2020 roku

Gmina	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin korzystających z pomocy ops	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	Liczba zatrudnionych asystentów
Gródek n/D	11.144	225	9	1
Łabowa	6.089	798	5	1
Krynica- Zdrój	16.680	257	11	1
Rytro	3777	1.015	5	1
Nawojowa	8.730	138	5	1
Kamionka Wielka	10.432	2.780	8	1
Chełmiec	23.801	334	15	2
Łącko	15.522	3.784	12	1
Piwniczna - Zdrój	10.588	2.299	8	1
Podegrodzie	13.279	546	8	1
Muszyna	11.566	159	8	1
Korzenna	14.497	432	5	2
Miasto Grybów	6.026	150	12	1
Gmina Grybów	17.832	670	21	2
Łososina Dolna	11.144	223	8	1
Stary Sącz	28.834	6.258	24	3
Razem	209.941	20.068	164	21

Tabela 6.

Liczba rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych umieszczeniem małoletnich dzieci w systemie pieczy zastępczej

Gmina	Liczba rodzin dysfunkcyjnych zagrożonych wystąpieniem problemów opiekuńczo-wychowawczych	Prognozowana liczba dzieci, które mogą wymagać umieszczenia w pieczy zastępczej
Gródek n/D	9	0
Łabowa	6	1
Krynica- Zdrój	0	0
Rytro	8	3
Nawojowa	7	0
Kamionka Wielka	8	2
Chełmiec	34	6
Łącko	217	3
Piwniczna - Zdrój	15	10
Podegrodzie	8	3
Muszyna	6	7
Korzenna	1	0
Miasto Grybów	23	2
Gmina Grybów	7	2
Łososina Dolna	8	6
Stary Sącz	5	4

Analiza danych w tabeli 5 i 6 nie wskazuje zależności pomiędzy liczbą rodzin objętych wsparciem asystenta, a liczbą zatrudnionych asystentów. Dane zawarte w tabeli wskazują na konieczność umieszczenia w pieczy zastępczej większej liczby dzieci niż liczba rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci.

Wnioski

W latach 2018-2020 w Powiecie Nowosądeckim wzrosła liczba dzieci umieszczonych w niezawodowych rodzinach zastępczych. Wzrosła liczba rodzin zastępczych zawodowych. Na takim samym poziomie utrzymuje się liczba dzieci umieszczanych w rodzinach spokrewnionych, z niewielkim wzrostem w 2020 r. Liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych od 2018 roku wskazuje na tendencję wzrostową. Z uwagi na to, konieczna jest intensywna promocja rodzicielstwa zastępczego, w celu pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych i dalszego poszerzenia bazy rodzin zastępczych, a w szczególności rodzin zawodowych.

V. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE NOWOSĄDECKIM

W Powiecie Nowosądeckim funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego:

- Dom Dziecka w Kłęczanach – prowadzony przez powiat, od stycznia 2021 roku został przekształcony w 2 placówki – Dom Dziecka nr 1 i Dom Dziecka Nr 2. Każda z placówek dysponuje 14 miejscami. Powodem przekształcenia jest art. 95 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z cyt. artykułem w placówce opiekuńczo-wychowawczej można umieścić w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, o których mowa w art. 37 ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 3a cyt. ustawy.
- Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” w Mochnacze Niżnej 29. Zgromadzenia Zakonnego Sióstr Św. Michała Archanioła – prowadzona na zlecenie powiatu nowosądeckiego, przeznaczona dla 14 dziewcząt.

Do placówek opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem kierowane są dzieci, wobec których sąd orzekł umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, ponieważ Powiat Nowosądecki nie prowadzi placówki tego typu.

Celem pracy placówek jest zapewnienie dzieciom całodobowej opieki i wychowania oraz zaspakajanie niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych, emocjonalnych, społecznych, religijnych, a także zapewnienie kształcenia w ramach realizacji metody „indywidualnych planów pracy z dzieckiem i rodziną” polegającej na wykonaniu dogłębnej analizy sytuacji dziecka i jego rodziny.

Tabela 7.

Liczba dzieci w powiatowych placówkach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2018-2020

Liczba dzieci/ rok	2018	2019	2020
Liczba dzieci w placówkach op. wychowawczych	24	34	34

Tabela 8.

Liczba skierowań wydanych do powiatowych placówek opiekuńczo- wychowawczych w latach 2018-2020

Rok	2018	2019	2020
Liczba skierowań	12	21	14

Liczba dzieci pochodzących z Powiatu Nowosądeckiego w placówkach opiekuńczo- wychowawczych poza powiatem w latach 2018-2020 przedstawiała się następująco:

- 2018 – 1,
- 2019 – 0,
- 2020 – 0.

W tym samym okresie do placówek Powiatowych przyjętych zostało 17 dzieci z innych powiatów. W 2018 – 8, 2019-7, 2020 – 2.

Wnioski

W latach 2018-2020 nastąpił wyraźny spadek liczby dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo- wychowawczych typu socjalizacyjnego. Funkcjonujące w powiecie placówki w zasadzie zabezpieczają potrzeby Powiatu w tym zakresie. Więcej dzieci z ościennych powiatów jest przyjmowanych do placówek opiekuńczo- wychowawczych na terenie Powiatu Nowosądeckiego niż dzieci z Powiatu kierowanych do placówek w innych powiatach.

VI. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2021-2023

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, uwzględniając realne możliwości finansowe powiatu, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2021-2023, jak w poniższej tabeli.

Tabela 9.

Limit zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021-2023

Rok	Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych, w tym rodzinnych domów dziecka
2021	7
2022	7
2023	7

VII. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2021-2023

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 jest tworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Nowosądeckim z ukierunkowaniem na formy rodzinne.

Cele szczegółowe oraz kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 przedstawia poniższa tabela.

Nr	Nazwa i opis zadania	Kierunki działania	Termin realizacji
1.	Przygotowanie i koordynacja warunków do rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej	Zapewnienie wykwalifikowanej kadry zespołu ds. pieczy zastępczej	na bieżąco
		Poszukiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej: – zamieszczanie informacji i ogłoszeń, – propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, – organizowanie obchodów dnia rodzicielstwa zastępczego.	2021-2023 na bieżąco V/VI każdego roku
2.	Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem limitów zawodowych rodzin zastępczych	Określenie limitów rodzin zastępczych zawodowych: – rok 2021 – 7	2021
		– rok 2022 – 7	2022
		– rok 2023 – 7	2023
		Tworzenie w miarę potrzeb rodzin pomocowych	2021-2023 według zgłaszanych potrzeb
3.	Współpraca ze środowiskiem lokalnym	Współpraca z: – ośrodkami pomocy społecznej, – asystentami rodzin, – instytucjami oświatowymi, – placówkami opiekuńczo- wychowawczymi, – podmiotami leczniczymi, – organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny, – kościołami.	na bieżąco w okresie realizacji programu w latach 2021- 2023

4.	Objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci	Konsultacje psychologiczne: – dla rodziców zastępczych, – dla dzieci.	według zgłaszanych potrzeb 2021-2023
		Pomoc pedagogiczna: – dla rodziców zastępczych, – dla dzieci.	
5.	Zapewnienie pomocy prawnej	Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.	na bieżąco według potrzeb w okresie realizacji programu 2021-2023
6.	Szkolenia i poradnictwo dla rodzin zastępczych	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.	w ustalonych terminach 2021-2023
		Podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka poprzez udział w szkoleniach.	
7.	Szkolenie dla kadry pracującej z rodzinami zastępczymi	Organizowanie lub finansowanie szkoleń dla pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie podnoszenia kwalifikacji w pracy z rodziną i dzieckiem.	udział w szkoleniach organizowanych w określonych terminach 2021-2023
8.	Finansowanie świadczeń pieniężnych	Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w: – rodzinach zastępczych, – rodzinnych domach dziecka, – placówkach opiekuńczo wychowawczych, – regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, – interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, – rodzinach pomocowych.	na bieżąco 2021-2023
		Finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym: – rodziny zastępcze, – rodzinne domy dziecka, – placówki opiekuńczo- wychowawcze, – regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.	

9.	Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocena rodziny zastępczej	Ocena sytuacji dziecka, umieszczonego w pieczy zastępczej (w przypadku dzieci poniżej 3 r. ż. co 3 miesiące, w przypadku dzieci starszych – co 6 miesięcy): <ul style="list-style-type: none"> – ustalanie aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, – analiza stosowanych metod pracy – z dzieckiem i rodziną, – modyfikowanie planu pomocy dziecku, – monitorowanie procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, – ocena stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, – ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, – informowanie sądu rodzinnego o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej. 	Każdego miesiąca w terminie wynikającym z dokumentacji dziecka 2021-2023
10.	Przygotowanie rodzin i prowadzących rodzinne domy dziecka na przyjęcie dziecka	Organizator przygotowuje rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – udzielanie szczegółowych informacji o dziecku – zapewnienie w miarę potrzeb kontaktu z dzieckiem przed przyjęciem, – gromadzenie i przekazywanie niezbędnej dokumentacji dziecka. 	na bieżąco 2021-2023
11.	Przeprowadzanie oceny kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Przeprowadzanie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej osób ubiegających się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej.	na bieżąco według potrzeb 2021-2023
12.	Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego Założeniem jest podejmowanie wszelkich możliwych, w ramach kompetencji, działań mających na celu doprowadzenie do	Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> – współpracę z asystentami rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy, – umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi (o ile sąd nie zadecyduje inaczej). 	2021-2023

13.	Poprawa sytuacji i funkcjonowania w życiu społecznym wychowanków opuszczających pieczę zastępczą	<p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pomoc osobom usamodzielnianym w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy, – wsparcie finansowe i rzeczowe osób usamodzielnianych; – wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych, – organizowanie wsparcia szkoleniowego ukierunkowanego na podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób usamodzielnianych, – prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla osób usamodzielnianych. 	<p>na bieżąco, w terminach składanych wniosków</p> <p>2021-2023</p>
-----	---	---	---

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 będą środki finansowe:

- z budżetu Powiatu Nowosądeckiego,
- z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z budżetów samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- z budżetów innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Nowosądeckiego,
- pozyskane z programów, głównie z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Resortowych Programów Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej ogłaszanych przez MPiPS.

IX. OCZEKIWANE REZULTATY PROGRAMU

1. Wzmocnienie systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez współpracę z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
2. Pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, wychowawczych, emocjonalnych, finansowych i innych dotyczących rodzin zastępczych.
3. Diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
4. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych.
5. Zapewnienie pomocy osobom usamodzielnianym, udzielanie wsparcia w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia.
6. Współpraca z Ośrodkiem Adopcyjnym, podejmowanie i monitorowanie działań zmierzających do uregulowania sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy.

X. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 będą następujące osoby:

- dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
- rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka,
- rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej,
- kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców.
-

XI. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordinatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu, które przy jego realizacji będzie współpracowało z następującymi podmiotami:

- rodzinami zastępczymi,
- rodzinami pomocowymi,
- placówkami opiekuńczo-wychowawczymi,
- Policją,
- ośrodkami pomocy społecznej,
- sędziami i kuratorami Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego,
- organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

XII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację, przez koordynatora, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu, będzie się odbywać na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te będą przedkładane Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

Uzasadnienie

Wprowadzenie zmian do Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021 -2023 stało się konieczne z uwagi na wydane przez Wojewodę Małopolskiego zaleceń pokontrolnych po przeprowadzonej w PCPR kontroli problemowej w okresie od 03.08.2020 do 30.10.2020 r.

Zgodnie z wydanymi zaleceniami pokontrolnymi należy sporządzić diagnozę rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Nowosądeckim we współpracy z gminami (podmiotami realizującymi zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej) – w oparciu o wzajemną wymianę informacji, danych statystycznych opracowań, itp. oraz na podstawie zestawienia potrzeb, o których mowa w art. 182 ust.5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także wyznaczyć konkretne terminy realizacji zadań określonych w 3-letnim Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej. Powyższe zalecenie należy zrealizować od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego przy tworzeniu kolejnego programu lub w przypadku dokonywania zmian aktualnego programu.

Wykonanie powyższego zalecenia wiązało się z koniecznością zebrania danych statystycznych ze wszystkich ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu. Nie było zatem możliwości uzupełnienia Programu o powyższe dane przed uchwaleniem przez Radę Powiatu Nowosądeckiego jego pierwotnej wersji.